

Ga 18,33-37

Chú giải của Noel Quesson.

Đây là Chúa nhật cuối cùng của năm Phụng vụ. Sau diễn từ cuối cùng quan trọng trước công chúng trong đó Đức Giêsu loan báo rằng, giữa “thời tai họa”, Người sẽ đến quy tụ toàn thể loài người để hưởng “một mùa hè tươi đẹp” Đức Giêsu đề cập đến cái chết của người và Người bước vào cuộc thương khó: Đó là phần kết và là đỉnh cao của “Tin Mừng” theo Thánh Máccô, mà chúng ta đã đọc suốt năm nay.

Chúa nhật cuối cùng này, chúng ta thay đổi thánh sử. Đây là một trang Tin Mừng của Thánh Gioan, nhưng đúng ra chúng ta vẫn ở trong cùng một mạch văn cũ, là trong cùng một kết luận. Thánh Gioan chỉ đưa ra tước hiệu là Vua trong cuộc thương khó, vừa đau khổ vừa vinh quang. Bỗng nhiên, liên tiếp ông nói về “Vua”, “Vương quyền” (Ga 18,33.36.37.39; 19,3.12.14.15.19.21) nhưng đó là một ông Vua bị đóng đinh mà vương miện của Người là những gai nhọn. Vậy thì rõ ràng là “Vương quyền” của Đức Giêsu ở trên một bình diện hoàn toàn khác với bình diện chính trị.

Ông Philatô trở vào dinh, cho gọi Đức Giêsu và nói với Người: “Ông có phải là vua dân Do thái không?”

Đức Giêsu bị buộc tội. Người bị ra tòa. Phiên xử này là phiên xử danh tiếng nhất trong mọi thời đại!

Thẩm phán là ông Philatô, lãnh tụ của đạo quân La Mã đang chiếm đóng. Ông là viên toàn quyền của một đế quốc đã từng đô hộ và để dấu ấn trên thế giới. La Mã lúc bấy giờ ngự trị nước Ý, Pháp, Tây Ban ba, Anh và một phần nước Đức, Áo, Nam Tư, Rumani, Hy Lạp, Thổ Nhĩ Kỳ, Xyri, Libăng, Palesten, Ai Cập, Li bi, Tuynidi, Angiêri, Ma -Rốc. Hoàng đế lúc bấy giờ là Tibêriô, thừa kế của Augustô. Philatô là quan toàn quyền có nhiệm vụ chặn đứng những vụ nổi loạn thường chồm nở trong dân Do Thái. Người ta treo lên thập giá người Dêlôtê ngoài cổng thành. Hàng ngàn người đã bị treo lên thập giá, để áp đặt quyền lực của La Mã.

Bị cáo hôm đó; đối với Philatô là một “ông Giêsu nào đó” Mà cách đây ba năm chỉ là một anh thợ mộc giản dị và âm thầm tại Nagiarét, một thôn làng nhỏ, chính quyền cũng không biết tới họa chăng mới có một đội tuần tiễu đi qua.

Tôi nhìn ngắm hai người đối diện; Philatô và Chúa Giêsu, quan tòa và bị cáo. Đức Giêsu hỏi lại ông ấy.

Thật là một điều quá đáng? Bị cáo bây giờ lại “hạch hỏi quan tòa”. Có phải vai trò bị đảo ngược không? Táo bạo thật, người bị cáo đáng thương! Người ấy là ai vậy?

Đức Giêsu đáp: “Ngài tự ý nói điều ấy, hay những người khác đã nói với ngài về tôi?”

Đức Giêsu thật tuyệt vời. Người biết rằng quan tòa này là toàn quyền. Tuy nhiên, Chúa muốn ông có một tương quan cá nhân, cố dẫn ông ra khỏi một cuộc tranh luận pháp lý, để bày tỏ một lập trường của riêng ông, “này, ông Philatô, có phải chính ông nói rằng tôi là Vua không?”. Phần lớn các vấn đề của thế giới kỹ thuật, hệ thống hóa, hành chánh hóa của chúng ta có lẽ đang nằm ở trong thái độ trên đây của Đức Giêsu, một con người đang- cố thoát khỏi mối liên hệ “quan tòa – bị cáo” để bước sang tương quan “người và người”. Chúng ta không ngừng đóng những vai trò” và ưa đeo mặt nạ: Chủ – thợ, y sĩ – bệnh nhân, thông gia – khách hàng, trợ lý xã hội với người được trợ giúp linh mục – con chiên, cha mẹ – con cái, thầy dạy – học trò, Giáo Hội giáo huấn và Giáo Hội thụ huấn. Nay Philatô, hãy bỏ mặt nạ ra! Hãy nhìn thẳng vào mặt Ta. Ông hãy nói, ông nghĩ gì về Ta? ông đừng trả lời những bài đã học ở kẻ khác. Chính ông phải có lập trường. Chính ông phải “tuyên xưng Đức tin”.

Ông Philatô trả lời: “Tôi là người Do thái sao? Chính dân của ông và các thượng tế đã nộp ông cho tôi. Ông đã làm gì?”

Ta cảm thấy quan tòa hơi bức mình. Ông ta có ý tiên công. Ông ta khước từ không muốn bị kêu gọi bước vào lương tâm mình. ông quyết định trở lại với vai trò, với “mặt nạ” của mình. Tôi không phải ngồi đây để nói tôi nghĩ gì mà là để xử vụ án. “Ông đã làm gì?” Đức Giêsu đã cố gặp “một người”. Nhưng Philatô đóng vai trò “một nhân vật” Dù sao thì Philatô cũng đang “thống trị “,

chính ông mới có uy quyền. Người thợ ở làng Nagiarét không thể có lý trước mặt César. Ai có thể nói hôm đó rằng, không phải là César, với gót giày của đạo quân bách chiến bách thắng, sẽ trở nên khuôn mẫu cho thế giới mai sau... nhưng lại là anh thợ mộc thấp bé, bị khinh khi. Từ người thợ mộc này sẽ phát sinh một nhân loại mới cho nhiều ngàn năm.

Đức Giêsu trả lời: “Nước tôi không thuộc về thế gian này. Nếu Nước tôi thuộc về thế gian này, thuộc hạ của tôi đã chiến đấu không để tôi bị nộp cho người Do thái. Nhưng thật ra Nước tôi không thuộc chốn này

Đức Giêsu không trả lời câu hỏi của quan tòa “ông đã làm gì?”. Chính Đức Giêsu không có ý thách người đối thoại nhưng chỉ hướng cuộc đối thoại theo đề tài mà Người muốn bàn cãi.

Đức Giêsu giải tỏa mọi sự hiểu lầm về tước hiệu “Vua” mà Philatô đang tìm cách điều tra ít nhất có ba cách làm “Vua”.

1. Vua theo nghĩa chính trị, theo kiểu La Mã: Người ta thống trị kẻ khác bằng cách nô lệ hóa họ.

291390432. Vua theo nghĩa Thiên sai, theo kiểu mong đợi của dân Do Thái: Một người thuộc dòng dõi Vua Đa-vít chính thức lên ngôi, và chiến thắng kẻ thù của Israel của Chúa bằng cách đè bẹp chúng.

291390500. Sau hết, Vua theo cách của Đức Giêsu: Một vương quyền huyền bí, không ép buộc ai, không đè bẹp ai “bạn có muốn theo tôi không?” “Các bạn cũng muốn bỏ đi hay sao?”. Một vương quyền mà lại để “Vua” bị “Giao nộp” cho kẻ thù mà không kháng cự, một tổng thống mà không có “vệ binh” để bảo vệ mình, không có cận vệ để bao bọc trước đám đông. Một vương quốc không quân đội, không thiết giáp, không hỏa tiễn.

(Một lãnh tụ Xô Viết trước kia đã hỏi một cách ngây ngô xem Đức Giáo Hoàng có được bao nhiêu sư đoàn thiết giáp!)

Đức Giêsu luôn hành động như Đấng có “Toàn quyền”: Người đã đuổi quỷ ra khỏi con người, đã đánh bại sự dữ, đã chế ngự biển khơi đang xung động, đã đổi mới cách giảng dạy Luật Do Thái với một uy quyền không ai sánh được. Nhưng trong khi làm như vậy, Người đã không bao giờ cưỡng bức ai.

Chúa là vị Thầy đã để cho chúng ta được hoàn toàn tự do, mà còn tự “Giao nộp” để cho chúng ta tấn công Người. (Tôi suy niệm về từ “Giao nộp” mà chính Chúa đã dùng ở đây). Đức Giêsu là chính dung mạo của Thiên Chúa, là hình ảnh của Thiên Chúa vô hình (2 Cr 4,4). “Kẻ nào thấy Thầy là thấy Chúa Cha” (Ga 14,8-11; Cl 1,15). Không ai đã thấy được Thiên Chúa, nhưng Con Một đã mạc khải Người cho chúng ta” (Ga 1,18). Trong nội dung rao giảng của Người được ghi lại trong ba Tin Mừng. Nhất lãm, Đức Giêsu đã không ngừng nói về “Nước Trời”, “Nước của Thiên Chúa”, nhưng đó không phải là một vương quốc như những vương quốc trần thế.

Đó là một vương quốc ẩn dật như một hạt cải nhỏ bé sẽ trở nên một cây lớn, như một nhúm men, người đàn bà trộn vào bột, như hạt lúa mì chết đi trong lòng đất để mang lại bông hạt. Đức Giêsu là “Vua”, vâng, nhưng theo cách của Thiên Chúa. Và rõ ràng Thiên Chúa không phải như chúng ta tưởng tượng Thiên Chúa “trị vì”, Thánh Vịnh đã hát lên như thế (Tv 46,9; 54,20; 58,14; 92,1; 96,1; 98,14; 145,10) và Đức Giêsu dạy chúng ta cầu nguyện với Chúa Cha “Xin cho Nước Cha trị đến”. Thiên Chúa không đê bẹp kẻ thù của Người. Thiên Chúa không bắt buộc con Người phải tin nơi Người. Người cho mặt trời mọc lên trên cả người công chính lẫn người bất lương, trên kẻ ác cũng như người lành, trên người vô thần cũng như trên các tín hữu (Mt 5,43-48). Thiên Chúa yêu thương những người không yêu thương mình mà Người yêu cầu chúng ta cũng làm như vậy. Người không phải là “Vua”! Không, tuyệt đối không phải là “Vua”! Người không giống bất cứ một ông Vua nào của trần gian.

Nhưng không! Nước Tôi không thuộc về thế gian này.

Sau khi đã phân biệt rõ ràng vương quyền của Người với tất cả vương quyền khác, bây giờ Đức Giêsu có thể tuyên bố Người là Vua..., bởi vì từ bây giờ trở đi không ai có thể hiểu lầm về ý nghĩa của vương quyền nữa. Vương quyền này không dính líu gì với những quyền lực dưới thế gian này.

Người quả quyết, Vương quyền này từ “nơi khác” đến. Người cảm thấy không cần nói rõ “nơi khác” mà từ đó Người đến. Người ta có thể giết Chúa, nhưng Chúa vẫn thắng, vẫn hiển trị. Cái nghịch lý của “nơi khác” thần thiêng này là Vinh quang của Người không thể bị suy giảm bởi những thử thách hay

thất bại trên thế gian. Vương quyền (thần thiêng!) của Người không tránh cho Người phải chết về mặt thể xác. Vinh quang của Người là vinh quang được “nâng lên khỏi mặt đất” trên thập giá, và lên ngự bên phải của Chúa Cha.

Ông Philatô liền hỏi: “Vậy ông là vua sao?”

Trên môi miệng của Philatô, đại danh từ “ông” được đặt sau động từ, trong bản văn Hy Lạp rất có ý nghĩa: “Vua ông”.

Sao? ông, người mạo danh, ông, mà người ta sắp xóa bỏ bằng một nét bút. Ông là người mà tôi, sắp cho tiêu diệt ông, là người tù đáng thương không thể tự vệ được!

Đức Giêsu đáp: “Chính ngài nói rằng tôi là vua. Tôi đã sinh ra và đã đến thế gian nhằm mục đích này: làm chứng cho sự thật.

“Đã đến”. Người đã nói “Tôi đã đến”, từ một ‘nơi khác’, đã đến thế gian.

Trong bài đọc 2 được đọc trong Chúa nhật này, chúng ta đã nghe Gioan định nghĩa Đức Giêsu như là “nhân chứng trung thực”. Chữ “Chứng nhân” này dịch từ chữ Hy Lạp “Martyr” do đó có chữ Pháp là “Martyr” có nghĩa tử đạo. Người đã trả giá cho vương quyền của Người! cho việc làm chứng của Người!

Ai đứng về phía sự thật thì nghe tiếng tôi

Vậy thì vương quyền của Chúa Kitô Vua hệ tại điều gì? Đó là quy tụ lại để cùng lắng nghe “một giọng nói” tất cả những ai thuộc về sự thật”. Người “trị vì” nhờ Đức tin mà chúng ta dâng cho Người, nhờ thái độ tín thác mà chúng ta đặt vào Lời của Người, nhờ nếp sống hằng ngày của chúng ta luôn phù hợp với “Tiếng nói của Người. Không ai có thể thoát khỏi “Vương quyền” này.

Là con người, chúng phải chọn lựa thái độ theo hay chống lại “Sự thật”. Làm vinh danh Chúa Kitô Vua, không phải là đốt hương trầm cho Người, không phải là tổ chức những lễ long trọng mừng Người, giống như những danh vọng hư ảo của các Vua Chúa trần gian. Nhưng chính là lắng nghe tiếng nói của Người, và làm sao cho cuộc sống cá nhân, gia đình, nghề nghiệp và xã hội hoàn toàn phù hợp với “Tiếng nói đó”.